



Miljø- og
Fødevarerministeriet
Departementet

Den 15. maj 2018
MFVM 514

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om udkast til Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) xx/xx af dd.mm.2017 om ændring af gennemførelsesforordning 540/2011 for så vidt angår godkendelsesbetingelserne for aktivstoffet dithianon (Komitesag)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen foreslår, at godkendelsen af aktivstoffet dithianon ændres i henhold til forordning 1107/2009 om plantebeskyttelsesmidler (komitesag). Hvis forslaget bliver vedtaget, vil det betyde, at godkendelsesbetingelserne ændres for stoffet i bilag til Kommissionens forordning nr. 540/2011 af 25. maj 2011 om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2009 for så vidt angår listen over godkendte aktivstoffer. For dithianon foreslås det, at stoffet ikke længere må anvendes til spiselige afgrøder. Der er ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for regioner, kommuner. Der er marginale administrative konsekvenser for staten, da godkendelse af midler indeholdende dithianon til spiselige afgrøder skal trækkes tilbage. Forslaget om ændret godkendelse af dithianon vil kunne have væsentlige sektorspecifikke erhvervsøkonomiske konsekvenser, da der findes godkendte midler indeholdende dette stof til brug i frugtavlen (æbler, pærer, kirsebær og blommer) i Danmark. Forslaget forventes sat til afstemning i Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder den 24.-25. maj 2018. Det er ikke umiddelbart muligt at vurdere konsekvenserne af forslaget for miljøbeskyttelsesniveauet i Danmark. Regeringen agter på den baggrund at støtte Kommissionens forslag om restriktioner for godkendelsen af dithianon, idet man dog lægger vægt på, at der i forslaget tages hensyn til de supplerende data, og at der snarest muligt igangsættes en behandling af godkendelsen af dithianon, der udløber i 2021.

Baggrund

Kommissionen har fremlagt udkast til Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) xx/xx af dd.mm.2018 om ændring af gennemførelsesforordning 540/2011 for så vidt angår godkendelsesbetingelserne for aktivstoffet dithianon.

Forslaget har hjemmel i forordning 1107/2009 om plantebeskyttelsesmidler især artikel 21, som fastlægger, at Kommissionen kan tage godkendelsen af et aktivstof op til fornyet vurdering, hvis der foreligger ny viden om stoffet.

Forslaget behandles i en undersøgelsesprocedure i Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder. Afgiver Komitéen en positiv udtalelse med kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen forsla-

get. Afgiver Komitéen en negativ udtalelse med kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen ikke forslaget, idet Kommissionen inden for to måneder kan forelægge Komitéen ændrede forslag eller inden for en måned kan forelægge forslaget for appeludvalget. Afgives der ikke nogen udtalelse med kvalificeret flertal, kan Kommissionen inden for to måneder forelægge komitéen ændret forslag eller indenfor en måned forelægge forslaget for appeludvalget. Afgiver appeludvalget med kvalificeret flertal en negativ udtalelse om forslaget, kan Kommissionen ikke vedtage forslaget. Afgiver appeludvalget med kvalificeret flertal en positiv udtalelse, vedtager Kommissionen forslaget. Afgiver appeludvalget ikke nogen udtalelse med kvalificeret flertal kan Kommissionen på egen hånd vedtage forslaget.

Forslaget forventes sat til afstemning i Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder den 24.-25. maj 2018.

Formål og indhold

Det foreløbige forslag drejer sig om ændring af godkendelsen af aktivstoffet dithianon i henhold til forordning om plantebeskyttelsesmidler. Det foreslås, at godkendelsen af dithianon begrænses til anvendelse i ikke-spiselige afgrøder, da EU-vurderingen konkluderer, at der ikke er vist sikker anvendelse for så vidt angår spiselige afgrøder.

Aktivstoffet er blevet vurderet af en medlemsstat, og vurderingen er derefter behandlet i mindre ekspertgrupper og endelig i arbejdsgrupper under Den Europæiske Fødevarer og Foder sikkerhedsautoritet (EFSA), hvor flere af medlemsstaternes pesticidmyndigheder har deltaget. Denne vurdering har resulteret i ovennævnte forslag, der har til hovedformål at indskrænke godkendelsen af aktivstoffet i henhold til forordning 1107/2009. EFSA har udarbejdet en konklusionsrapport over risikovurderingen for aktivstoffet. Rapporten er tilgængelig på EFSA's hjemmeside.

Ifølge Kommissionens udkast til vurderingsrapporten, der hører til forslaget, har vurderingen af aktivstoffet ud fra de i bilag II angivne anvendelsesområder vist, at det kan antages, at aktivstoffet opfylder betingelserne i artikel 4 stk. 1-3 i forordning 1107/2009 for godkendelse. Det vil sige, at det er vist, at der ikke er uacceptable effekter på sundhed og miljø, ved anvendelse til ikke-spiselige afgrøder.

Anvendelsesområder

Aktivstof	Anvendelsesområde
Dithianon	Svampemiddel til frugttræer, vindruer og pryddplanter

Når aktivstoffer er godkendt i henhold til forordning 1107/2009, er det efterfølgende en national opgave at tage stilling til, om de plantebeskyttelsesmidler, aktivstoffet indgår i, kan godkendes til brug i det pågældende land. Denne stillingtagen skal ske på grundlag af de såkaldte "ensartede principper" samt den viden om aktivstoffet, der er opnået ved vurderingen. Denne vurdering er sammenfattet på datablade i de vurderingsrapporter, som er knyttet til forordningsforslaget.

Når medlemsstaterne efterfølgende skal vurdere plantebeskyttelsesmidler indeholdende stoffet, skal der ifølge udkastet til vurderingsrapporten for nogle stoffer tages særligt hensyn til visse risici. Det kan for eksempel være risikoen for udvaskning til grundvandet af aktivstoffet og dets nedbrydningsprodukter, risiko for vandmiljøet, eller risiko for sprøjteførere. Det vil endvidere være angivet, at der om nødvendigt skal indføres risikobegrænsende foranstaltninger.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om forslaget.

Nærhedsprincippet

Der er tale om en gennemførelsesforanstaltning til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Aktivstoffet dithianon er tidligere godkendt i EU i henhold til forordning 1107/2009 om plantebeskyttelsesmidler, som er direkte gældende i Danmark.

Konsekvenser

Hvis forslaget bliver vedtaget, vil stoffet forsat være optaget på bilag til Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) Nr. 540/2011 af 25. maj 2011 om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2009 for så vidt angår listen over godkendte aktivstoffer. Denne liste er direkte gældende i Danmark, og der vil derfor ikke være lovgivningsmæssige konsekvenser af forslaget. Der er godkendt plantebeskyttelsesmidler med dithianon i Danmark.

Forslaget har ingen væsentlige statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det offentlige eller konsekvenser for EU's budget. Der er marginale administrative konsekvenser for staten, da godkendelse af midler indeholdende dithianon til brug i spiselige afgrøder skal trækkes tilbage. Forslaget skønnes ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske konsekvenser.

Forslaget om ændret godkendelse af dithianon vil kunne have væsentlige sektorspecifikke erhvervsøkonomiske konsekvenser, da der ikke findes godkendte midler indeholdende alternative stoffer til brug mod skurv i for kirsebær og blommer i Danmark og der er begrænset alternativer til rådighed for æbler og pærer.

Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet (AGRO) har vurderet de erhvervsøkonomiske konsekvenser ved en begrænsning af godkendelsen af dithianon i spiselige afgrøder. AGRO vurderer, at det erhvervsøkonomiske tab for kirsebær- og blommeerhvervet vil være ca. 12 mio. kr. årligt, hvilket udgør 30 % af det samlede årlige udbytte. I kirsebær og blomme er der et begrænset udvalg af midler til bekæmpelse af svampesygdomme, og der findes ingen alternative midler til bekæmpelse af skurv. AGRO oplyser også, at det ikke er muligt erhvervmæssigt at dyrke sødkirsebær økologisk i Danmark, da sødkirsebær er meget følsomme overfor forskellige skadevoldere. Enkelte sorter af surkirsebær er mere modstandsdygtige end sødkirsebær over for svampesygdomme, og derfor kan økologisk dyrkning af surkirsebær være et alternativ til sprøjtning. Foreløbigt dyrkes økologiske surkirsebær dog kun på en meget lille del af det samlede surkirsebær-areal i Danmark. AGRO vurderer også, at en begrænsning af godkendelsen vil have erhvervsøkonomiske konsekvenser for produktionen af æbler og pærer, men de er vanskelige at estimere, da der findes godkendte alternative midler. Disse alternative midler har dog begrænsninger i brugen, eksempelvis i forhold til anvendelsestidspunkt eller antal anvendelser pr. år.

AGRO vurderer, at anvendelsen af dithianon som skurvmiddel hovedsageligt bruges i pærer og æbler og har beregnet, at det samlede salg af dithianon svarer til syv behandlinger pr. vækstsæson, når det tages i betragtning, at der sædvanligvis anvendes en lavere dosering, end midlerne er godkendt til. Dithianon er et forebyggende stof med lav risiko for resistensudvikling. Det er ifølge AGRO essentielt for tilfredsstillende skurvbehandling i sæsonen. På kort sigt vurderes de økonomiske konsekvenser ikke markante, da producenterne stadig har midler til rådighed. Dog vil et forbud mod dithianon også på kort sigt gøre æble- og pæreproduktionen i Danmark usikker, da avlerne kommer til at mangle deres væsentligste og hyppigst anvendte middel til bekæmpelse af skurv.

På lang sigt øges risikoen for resistensudvikling hos de øvrige grupper af midler, der anvendes til behandling efter smitte, hvis man fjerner det eneste forebyggende middel til bekæmpelse. AGRO har

lavet et regneeksempel med 25 % udbyttenedgang, der vil betyde et økonomisk tab for erhvervet på knap 40 mio. kr. om året for æbler og pærer tilsammen. Hvis mere end 25 % - 30 % af afgrøden angribes af skurv, er den ikke længere økonomisk rentabel for avlerne, der derfor kan forventes at nedlægge deres produktion af æbler og pærer, og der er derfor risiko for udflugning.

Det er muligt, der på sigt kan godkendes alternative midler, hvilket i givet fald kan mindske de erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Et alternativ til konventionel dyrkning er omlægning til økologisk produktion. Dette vil kræve, at man planter nye mere skurvresistente sorter. Generelt regnes den økologiske æble-produktion, som mere usikker med store årlige udsving. Udbyttet kan afhængigt af sæsonen svinge meget, og vurderes overlagsmæssigt af AGRO at være mellem 10 % - 70 % af den konventionelle produktion.

Det er ikke umiddelbart muligt at vurdere konsekvenserne for beskyttelsesniveauet i Danmark ved en ændring af godkendelsen af aktivstoffet i henhold til forordning 1107/2009, da det dels vil afhænge af om der søges om godkendelse af midler med det pågældende aktivstof (til de i EU tilbageværende anvendelsesområder), og dels af den efterfølgende nationale vurdering af, om midlerne kan godkendes under danske forhold.

EU's vurdering af de bekræftende data, der blev krævet i forbindelse med godkendelse af stoffet viser, at der stadig er datamangler for dithianon vedrørende stabilitet af dithianon i vindruer og indhold af nedbrydningsprodukter i forarbejdede afgrøder af æbler og vindruer. Dette betyder, at der under forarbejdning af æbler og vindruer potentielt dannes sundhedsmæssigt problematiske nedbrydningsprodukter, som forbrugeren kan blive eksponeret for.

Ansøger har i 2017 fremsendt supplerende data. Kommissionen har imidlertid afvist at tage yderligere data i betragtning på dette sene tidspunkt i processen, men henviser til at ansøger kan genfremsende de nævnte data i forbindelse med ansøgning om fornyet godkendelse af stoffet, hvis godkendelse udløber den 31. maj 2021.

Miljøstyrelsen, Fødevarestyrelsen og DTU Fødevareinstituttet har efterfølgende selv foretaget vurdering af de omtalte nye data indsendt af ansøger i 2017 om forbrugersikkerhed i forbindelse med rester i fødevarer. Konklusionen er på den baggrund, at der nu kan vises sikker anvendelse for forbrugerne for så vidt angår anvendelse til pågældende spiselige afgrøder (æbler, pærer, blommer og kirsebær).

I forhold til de supplerende data vurderer Miljøstyrelsen og Fødevarestyrelsen samlet set på baggrund af vurdering fra DTU Food – og under forudsætning af, 1) at de relevante nedbrydningsprodukter ikke er skadelige for arveanlæggene, 2) at TTC-konceptet (Threshold of Toxicological Concern) kan bruges for nedbrydningsprodukterne samt 3) at det ikke er relevant at foretage en kumulativ risikovurdering af moderstof og nedbrydningsprodukter, fordi deres mulige effekter er forskellige - at det er belyst, at der er en sikker anvendelse af dithianon i æbler, pærer, blommer, kirsebær

I forhold til de data, som er indsendt rettidigt, vurderer Miljøstyrelsen og Fødevarestyrelsen ikke, at der er vist sikker anvendelse for forbrugerne.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i EU-Miljøspecialudvalget.

Dansk gartneri bemærker, at dithianon er særdeles vigtig i produktionen af frisk frugt i Danmark, og at alternativerne ikke lige så gode til bekæmpelse af især skurv i æbler og pærer, samt at manglende bekæmpelse vil betyde faldende udbytte og kvalitet. Dansk gartneri gennemgår ét for ét de alternative

midler til æbler og pærer: Dithane, Manfil, Syllit 544 SC, Scala, Difcor 250 EC og Candit med hensyn til deres begrænsninger. Midlerne vurderes af Dansk Gartneri at være mindre effektive af en række grunde, som varierer fra middel til middel. De følgende begrænsninger nævnes; at det godkendte behandlingstidspunkt ikke er optimalt i behandlingen af skurv, at et af midlerne er skadeligt for nyttedyret rovmider, at et middel kan give skader på frugten, at flere midler ikke må anvendes hyppigt nok, at flere midler er mindre effektive og, at der for nogle midler er udviklet resistens eller er fare for resistensudvikling. Dansk Gartneri bemærker med hensyn til kirsebær og blomme, at sygdommene kirsebærbladplet og tørresyge er alvorlige og begrænsende for produktionen. De alternative midler Dithane og Signum er mindre anvendelige, da Dithane kun må bruges sent i sæsonen og med for lav hyppighed, og da Signum bør reserveres til behandling af svampesygdommen monilia.

Landbrug og Fødevarer (L&F) undrer sig over, at der skal stemmes om forslaget, hvis der kan vises sikker anvendelse med de supplerende data indsendt fra ansøger. Forslaget vil efter L&F's mening være det samme som et totalforbud og have alvorlige konsekvenser for erhvervet. På længere sigt vil det betyde reduceret produktion af frugt i Danmark, og øget import fra tredjelande. L&F gennemgår de mulige alternativer midler ét for ét, og gør rede for hver af disse midlers begrænsninger til behandling af æbler og pærer mod skurv. L&F nævner; for sen og for lav hyppighed af behandlinger, udvikling af resistens, mindre effektivitet, skade på nyttedyret rovmider samt skader på frugten.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater. På baggrund af tidligere afstemninger om lignende forslag er det usikkert, om der vil være et kvalificeret flertal for forslaget blandt medlemsstaterne.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Ifølge det rettidige indsendte datagrundlag, er der ikke vist sikker anvendelse for forbrugerne. Regeringen agter på den baggrund at støtte Kommissionens forslag om restriktioner for godkendelsen af dithianon, idet man dog lægger vægt på, at der i forslaget tages hensyn til de supplerende data, og at der snarest muligt igangsættes en behandling af godkendelsen af dithianon, der udløber i 2021.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.